Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina tris kartus savaitėje
DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ"
Vaikams — „VARPELĮ"

Nr. 25 (107) | Vilnius 1939 m. vasario 28 d. (antradienis) | Antri metai

Šiame numeryje

KAIP PRIPILTI SKYLĖTAS MAIŠAS?

Jau ne kartą „Aide" buvo rašyta, kaip lietuviškų draugijų kuratoriai ir likvidatoriai ieško priemonių pigiu būdu surasti pinigų. Baigiant senuosius metus, kaip visiems žinoma, buvo iškilmingai paskelbta žinia apie naujosios Lietuvių Mokslo D-jos atidarymą.

Rodos, kas toji draugija! Nei politikė, nei diplomatė, o kiek buvo bėdos dėl jos statuto! Reikėjo visos eilės ilgų vaikščiojimų, derybų, kol galų gale buvo patvirtintas statutas ir leista išrinkti Mokslo Mylėtojų Draugijos steigėjams valdyba. Po to formalumo visi laukėme, kada gi bus atiduotas buvusios Mokslo Draugijos turtas naujajai draugijai taip, kaip buvo žadėta. Bet žadinys, pasirodo, kaip sapne radinys. Laukėme ilgų dvejetą savaičių, nors buvo žadėta per dvi dieni viską atiduoti. Per tą laiką mieste buvo visokių kalbų. Vieni skelbė, kad Mokslo Draugijos turtų globėjai mazgoją ir šveičią Mokslo Draugijos apdulkėjusias grindis ir langus, norėdami naujiesiems šeimininkams visa kaip tikę perleisti, kiti tvirtino, kad dar ne visi Mokslo Draugijos dokumentai susegreguoti, turį galutinai iškeliauti į valstybinius archyvus, ir dėlto esą delsiama. Bet neseniai teko sužinoti visai tikrų naujienų, tokių, kurias Mokslo Draugijos kuratorius sutinkąs pateikti lietuvių visuomenei dargi raštu. Pasirodo, kad kiekvienas naujosios Mokslo Mylėtojų Draugijos steigimo etapas taip kaip ir šimtą kartų viešai prie liudytojų žadėtas M. Draugijos turtų grąžinimas, kasdien sutinka vis naujų kliūčių. Paskutinė (o greičiausiai dar toli gražu nepaskutinė) kliūtis—tai kuratoriaus prigyventos skolos.

Norint atgauti naujajai draugijai b. Mokslo D-jos turtus, pirmiausia reikią sumokėti kuratoriui *vienuolika tūkstančių prigyventų skolų, o prie tos sumos reikią pridėti dar kitus šešis tūkstančius metinės nuomos*, kurią kuratorius, kaip Mokslo D-jos patalpų šeimininkas, reikalauja sumokėti priekin iš anksto, prieš perimant Mokslo D-ją.

Tai bent dovana!

Lietuvių pastangomis ir prakaitu surinktas mokslo turtas reikia dabar dar pirkti, atseit, tam turtui uždėtą kontribuciją reikia mokėti už tai, kad per visą tų turtų „globos" laiką nebuvo Mokslo D-ja nei vėdinta nei kūrenta.

Kaip gi būtų su paskutine kuratoriaus sąlyga, jei naujieji šeimininkai nepanorėtų kuratoriaus globojamuose namuose daugiau belaikyti savo mokslo turtų? Ar ir tada reiktų sumokėti tie šeši tūkstančiai? Ne! Gana jau tų komedijų. Iš visko pagaliau aišku, kokios yra kuratorių intencijos. Jeigu jie, griaudami ir pardavinėdami svetimus dvasios paminklus, tariasi gražų darbą dirbą, teteisia juos ateities istorija, o mus toji pati istorija išteisins net ir tada, jei padėkoję už svetimo turto globą, paliksime ponams kuratoriams piniginius rūpesčius patiems šiaip ar taip išsipręsti. Turi jie tiems reikalams geras galvas... Dabar aišku, kad, jei būtume ir kažin kaip turtingi, Mokslo D-jos turto nelaimėtume. Vieną sąlygą išteseįus, atsirastų šimtai kitų. O mes, deja, nesame turtingi. Bet ir turtingi moka tuomet, jei yra už ką. Kas gali pirkti svetimą gėdą? Mes juk taip pat esame žmonės ir turime savigarbą. Nors ir kažin kaip būtume prisirišę prie savo praeities paminklų, bet negalime leisti iš savęs tyčiotis. Viskam yra ribos. Steigdami naująją mokslo draugiją, dar kartą patyrėme mes, Vilniaus krašto lietuviai, ir visa lietuvių tauta, kas ir kaip vertina savo žodį ir kokių turi tikslų.

Lūšėnas.

Įvykiai Dancige

Neseniai vienoje Dancigo priemiesčio kavinėje, kur buvo susirinkę vokiečiai studentai, kažkas prie durų iškabino lenkų tautinę garbę įžeidžiantį užrašą. Kažkoks hitlerininkas ant kavinės durų parašė „Šunims ir lenkams įeiti draudžiama". Šio parašo fotografiją įdėjo kai kurie lenkų laikraščiai, vadindami tokį darbą provokacija.

Dancigo politechnikos lenkų studentai taip pat užreagavo prieš tai, sušaukdami mitingą, kuriame priėmė rezoliuciją, kuri vėl nepatiko vokiečių studentams ir šie lenkus studentus jėga pašalino iš salių.

Prieš tai lenkų studentų užprotestavo. Taip pat pareiškė protestą Lenkijos generalis komisaras Dancige, reikalaudamas duoti galimumo laisvai lenkų studentams mokytis.

×

Ryšium su šiais įvykiais, daugelyje Lenkijos miestų buvo sušaukti lenkų studentų protesto mitingai.

Anglai ir prancūzai eis ranka rankon

Ką pasakė ministras Halifaksas

Šio mėn. 23 dieną Anglijos parlamente užsienių reikalų ministras Halifaksas pasakė reikšmingą kalbą, kurioje apibūdino svarbesnius tarptautinius klausimus ir suglaustai atpasakojo Anglijos—Prancūzijos bendradarbiavimą.

Ministras Halifaksas tarp kitko pareiškė, kad prancūzų ir anglų solidarumas nėra nukreiptas prieš jokią trečią valstybę.

Viena prasme yra teisinga, kad, neižiūrint, koki būtų skirtumai tarp italų ir prancūzų, jie pirmoje vietoje — aš pabrėžiu šitą žodį — neliečia Anglijos. Bet kita prasme jie tiesiogiai ir artimai ją paliečia, kadangi su Prancūzija palaikome santykius, kuriuos esu ką tik nusakęs, ir kadangi džiaugiamės sugrąžinę gerus santykius su Italija, rūpindamiesi juos išlaikyti kiek tik galima pilnesnio nuoširdumo pagrindu".

Toliau Halifaksas pažymėjo, kad nei Prancūzija, nei Italija niekados nepareiškė noro, kad kuri nors trečia valstybė imtųsi joms tarpininkauti.

„Nereikia nieko panašaus laukti, juo labiau, kad šiuo metu italų vyriausybė nėra oficialiai nurodžiusi, ką ji laikanti tais dalykais, kurie įneša nuomonių skirtumą tarp jos ir Prancūzijos".

Iš eilės ministras dar kartą iškėlė Prancūzijos ir Anglijos norą išlaikyti taiką, nors tai nereiškia, kad anglai ir prancūzai nesipriešins jėga grasinimams prieš jų gyvybę, nepriklausomybę ir gyvybinius interesus.

Baigdamas ministras pažymėjo: „Pažįstantieji anglų temperamentą neabejos, jeigu tai pasidarys būtina, kad šiandien anglų tauta pasirodys lygiai atkakli, gindama savo laisvę, kaip kad visados ji yra buvusi".

Dėl prancūzų ir anglų solidarumo ministras taip pareiškė:

„Visiškai tikslus dalykas, kad šią valandą nesama tarp Prancūzijos ir Didžiosios Britanijos jokio nuomonių skirtumo kuriuo nors klausimu. Dėl to nebuvo reikalo Prancūzijos ir Anglijoje dar kartą žodžiu patvirtinti mūsų solidarumą. Po kiek laiko turėsime vėl progos pabrėžti tą solidarumą, priimdami Prancūzijoje prezidentą. Bet, kaip visi žinote, kai kurių sluoksnių klaidinga interpretacija vertė kiekvieną kartą aiškiau pasakyti tai, kas nuo seniai yra pirmaeilės tiesos dalykas abiem kraštams. Ne tik geografinė padėtis mus suartina su Prancūzija, bet taip pat ir interesų vienodumas tarp abiejų kraštų ir tobulas tarpusavio supratimas".

Neįtikėtinos žinios

Praėjusiame „Aido" nr. buvo pranešta, kad Vokietija esą pareikalavusi atvykti Čeko-Slovakijos užsienių reikalų ministrą Chvalkovskį, kuriam pastatysianti naujus reikalavimus. Tuos reikalavimus išpildžiusi, Čeko-Slovakija pasidarytų dar labiau priklausoma nuo Vokietijos.

Dabar spaudoje tuo klausimu pasirodė dar labiau sensacingų, tiesiog neįtikėtinų žinių.

Visų pirma Vokietija esą pareikalausianti, kad į Čeko-Slovakijos vyriausybę įeitų ir likę Čeko-Slovakijoje vokiečiai. Kalbama, kad vokiečiui ministrui būtų pavesta krašto gynimo reikalai. Be to, Čeko-Slovakija turėtų savo diplomatinius atstovus tik tose valstybėse, su kuriomis turi bendras sienas; visose kitose valstybėse Čeko-Slovakijos reikalus atstovautų Vokietijos pasiuntinybės.

Savaime aišku, kad tokia žinia visoje Europoje padarė nepaprastai didelį įspūdį.

Paskutiniu metu spaudoje pasklido gandų, kad gyvenantieji Čeko-Slovakijoje vokiečiai nebus imami į kariuomenę.

Lietuvos ir Estijos santykiai

Estijos nepriklausomybės šventės proga Estijos nepaprastas pasiuntinys ir įgaliotas ministras Lietuvai Varma „Lietuvos Aido" atstovui pareiškė:

„Atgarsiai, kuriuos girdėjome vasario 16 d. Estijoje ir dabar — vasario 24 d. girdime Lietuvoje, nors ir šventinės nuotaikos įtakoje padaryti, vis dėlto parodo vieną džiuginantį reiškinį, būtent, esamosios tarp mūsų tautų draugiškos nuotaikos viena kitai realuma. Toks reiškinys yra, mano nuomone, ne atsitiktinis, bet išteka iš pagarbos vieni kitiems ir vieni kitų pasiektų teigiamų laimėjimų įvertinimo — tiek kultūrinių tiek ir ekonominių laimėjimų ir Lietuvoje ir Estijoje. Tiek vienoje tiek ir kitame krašte abiejų valstybių vadai, o taip pat ir visa tauta įtempia visas jėgas savo valstybėms jamžinti, kad laidotų kuo daugiausia galimumų savo kraštų piliečių gerovei tarpti. Galimas daiktas, kad mūsų bendruose santykiuose iki šiol ta prasme kai ko tebereikia dar pasiekti, tačiau aš pats vis dėlto esu įsitikinęs, kad ir Lietuvoje ir Estijoje paimtoji kryptis teisingai veda į tų reikalingų sąlygų sudarymą tolesniam mūsų draugiškų santykių ugdymui. Kaip vieną tų pažymių aš norėčiau nurodyti mūsų kariuomenių vadų susitikimą Taline.

Dėl mūsų kraštų užsienio politikos mes galime konstatuoti džiuginantį reiškinį, kad mes radome vieną kalbą ne tik Lietuva su Estija, bet ir su mūsų abiejų kaimyne Latvija. Ta užsienio politikos kryptis, jeigu ji tikrai tvirtai vykdoma, leidžia mums būti įsitikinusiems, kad tų trijų kraštų nepriklausomybė geriausiai atitinka bendrus Europos interesus, o taip pat teigiamai prisideda prie bendros taikos išlaikymo.

Aš baigiu šias savo mintis visa siela linkėdamas lietuvių tautai ir jos vadams kuo geriausios pažangos — baigė savo pareiškimą ministras A. Varma.

Pirmas konklavos posėdis

Į Vatikaną jau suvažiavo beveik visi kardinolai, kurie netrukus rinks naują popiežių.

Šiomis dienomis buvo paskelbtas oficialus pranešimas, kad pirmas konklavos posėdis įvyks kovo 1 dieną (trečiadienį). Tą dieną rytą bus atlaikytos iškilmingos mišios, kurių išklausys visi kardinolai, o popiet susirinks pirman konklavos posėdin ir tada prasidės balsavimas.

Kadangi keturi kardinolai sunkiai serga, tai jiems yra padaryti specialūs kambariai, kuriuose jie balsuos atiduodami korteles į tam tikrą dėžę.

Neseniai buvo rašyta, kad apie rinkimo rezultatus bus pranešama tik per radijofoną. Dabar gauta žinių, kad ir šiuo žygiu bus pranešama dūmų pagelba, nors tuo pačiu metu ir Vatikano radijofonas pranešdinės apie rinkimų rezultatus įvairiomis Europos kalbomis.

Vokiečiai nori padalinti pasaulį į dvi dalis

Paskutinėmis dienomis Budapešte Vengrijos užsienių reikalų ministras pasirašė oficialų dokumentą, kuriuo Vengrija prisidėjo prie vadinamojo „Prieškomunistinio pakto". Taigi šiuo metu „Prieškomunistinį paktą" yra pasirašusios 4 valstybės: Japonija, Vokietija, Italija ir Vengrija.

Ryšium su šiuo įvykiu anglų spaudoje pasirodė sensacingų žinių apie vokiečių ateities planus. Londono dienraščiai praneša, kad vokiečiai nepasitenkins „Prieškomunistiniu paktu", bet visomis priemonėmis stengsis suorganizuoti naują Tautų Sąjungą, kuri būtų pavadinta „Prieškomunistinė Tautų Sąjunga.

Į ją galėtų stoti tik totalinės santvarkos valstybės, nes demokratinės valstybės, vokiečių įsitikinimu, esančios komunistų ir žydų valdomos ir todėl esą prieš ja būtinai reikalinga organizuoti bendras frontas.

Kol kas projektuojamą „Prieškomunistinę Tautų Sąjungą„ sudarytų Vokietija, Italija, Japonija, Vengrija, Ispanija, Mandžūrija ir Čeko-Slovakija.

Ministras Čiano Varšuvoje

Kaip jau buvo rašyta, šio mėn. 25 dieną į Varšuvą atvyko Italijos užsienių reikalų ministras Čiano su žmona. Kartu su juo atvyko būrys palydovų ir nemaža italų laikraščių korespondentų.

Stotyje aukštąjį svečią pasitiko Lenkijos užsienių reikalų ministras Bekas, Varšuvos burmistras Stažinskis ir kiti žymūs asmens.

Visoje lenkų spaudoje plačiai aprašomas ne tik ministro Čiano atvykimas, bet taip pat daug rašoma apie abiejų valstybių gerus santykius.

Tą dieną, kada į Varšuvą atvyko ministras Čiano, ozono dienraštyje „Gazeta Polska" buvo įdėtas Italijos diktatoriaus Musolinio specialus pareiškimas italų ir lenkų kalbomis apie abiejų valstybių santykius.

Ministras Čiano Lenkijoje išbus keturias dienas.

Lenkija prie Rymo-Berlyno ašies?

Apie ministro Čiano viešėjimą Lenkijoje plačiai rašo ne tik lenkų spauda, bet ir visi italų laikraščiai. Ypač priduodama didelės reišmės žinomam Musolinio minčių pasakotojui Gaidai, kuris įtakingiausiame dienraštyje „Il Gionale d'Italia" įdėjo ilgą straipsnį apie ministro Čiano vizitą Varšuoje.

Gaida suminėjo visą eilę klausimų, kurių atsirado politiniame Europos gyvenime nuo ministro Beko vizito Ryme (1938 metais kovo viduryje).

Nors, kaip žinia, viešint ministrui Čiano Varšuvoje, jokių sutarčių tarp Lenkijos ir Italijos nebus pasirašyta, bet minėtas Gaida šiam vizitui priduoda didelės politinės reikšmės ir kartu pareiškia, kad ateityje Lenkija vis labiau artės prie Rymo-Berlyno ašies.

Nepasisekė susitarti

Jau buvo rašyta, kad į Londoną anglai buvo pasikvietę žydus ir arabus, norėdami juos sutaikinti. Tačiau ir šia priemone anglai tikslo nepasiekė. Keletą savaičių anglai tarėsi atskirai su žydais ir atskirai su arabais, bet jokiu būdu nepavyko sukviesti bendro pasitarimo.

Pagaliau baigiantis separatinei konferencijai, Anglijos kolonijų ministrui pavyko nors pusvalandžiui suvesti į vieną kambarį žydų ir arabų delegacijų prezidiumus. Tačiau ir šiuo žygiu nieko nelaimėta ir taip abidvi pusės išsiskirstė kas sau nesusitariusios.

Tiesa, Anglijos vyriausybė dar mėgins abiem pusėm pranešti savo projektą, bet vargiai jis bus priimtas ir todėl to reikia laukti, kad artimiausiu metu vėl prasidės Palestinoje kruvinos kovos.

Į KAIMĄ BRAUNASI NELIETUVIŠKA DAINA

Kaskart vis dažniau nusiskundžiama nelietuviškos dainos brovimusi į mūsų kaimą. Tiesa, svetimoji daina kol kas dar lyg ir nemėgina išstumti mūsų skambių liaudies dainų, bet savo rūšies konkurencija, varžybos jau pastebimos. Kokios rūšies yra ta svetimoji daina, jei ji bando nurungti mūsų gražias, kultūringo pasaulio aukštai vertinamas, dainas? Gal toji daina meno atžvilgiu žymiai pralenkia mūsiškes? Gal svetimos liaudies dainos yra meniškos, aukštai vertinamos? Anaiptol! Ta svetimoji daina įsibrovėlė kaip tik yra žemos kultūros, jokios meniškos vertės neturinti paprasta dainuška.

Mūsų kaimas iki šiol nedainavo svetimų liaudies dainų, kurios ilgą laiką buvo mažai ar ir visai nežinomos. Idomu, kad į lietuvišką kaimą braunasi ne svetima liaudies daina, bet ir daina iš miesto, bulvarinė, kabaretinė dainuška, vad. šliageriai. Tie šliageriai, tai tangui, fokstrotams, valsams bei kitiems šokiams pritaikinti žodžiai, gaidos ir taktas. Mieste kiekvieną sezoną paleidžiami „apyvarton" iš karto bent keli šliageriai. Tokio šliagerio-dainuškos amžius yra la bai trumpas. Po kelių mėnesių jis jau pamirštas, jau ne madoje. Į jo vietą ateina kiti. Ir taip be galo.

Nusigyvenęs, nusibodęs, įgrisęs miestiečiams iki gyvo kaulo šliageris keliauja į kaimą. Vadinas, kai mieste jau kuris šliageris seniai nustojo buvęs madoje, tai kaimas vos pradeda jį dainuoti. Be to, toks šliageris kaime daug ilgesnį laiką būna madoje, negu mieste. Mieste šliageris išsilaiko daugiausia kelius mėnesius, kaime — metus, dvejus ir ilgiau. Pvz., dar ir dabar mūsų kaimuose muzikantai groja valsą „Gerk, gerk, broleli, gerk". Šis šliageris mieste buvo madoje prieš šešerius metus.

Turinio atžvilgiu šios dainuškos visada be galo tuščios, kartais tiesiog kvailos. Maža to. Jos labai dažnai yra demoralizuojančio, tvirkinančio turinio. Pavyzdžiu gali būti aukščiau minėtas valsas, kuris liepia gerti alkoholį ir šiuo būdu „naikinti" šį žmonijos priešą. Nieko sau naikinimo būdas! Bet šis valsas yra, palyginti, dar visai ne kaltas. Yra daug šlykštesnių šliagerių. Minėti jų čia neverta. Daugelis girdėjome juos per radiją ar iš patefono plokštelių, kai kas vieną kitą moka mintinai.

Poezijos ir muzikos atžvilgiu šios dainuškos neturi jokios vertės. Tai ne poezija, o pasityčiojimas iš jos, profanavimas.

Šliagerių autoriai daugiausia žydai. Paimkite patefono plokštelę su kuriuo šliageriu, o joje rasite žydo žodžius, žydo gaidas.

Tokia „daina" gali žavėti tik žemos kultūros žmogų. Tik toki žmonės mintinai jos mokosi. Šiandien ji yra, ryt jau jos nebėr. Ir niekam jos negaila. Tik gaila sugaišto laiko jų besimokant. O tačiau ši bulvarinė daina plinta. Plinta pigesnės prekės teise. Pigesnė, menkesnės rūšies prekė išstumia iš rinkos aukštesnės rūšies, brangesnę prekę. Plinta, nes turi galingą propagandos priemonę—radiją ir patefoną. Šie du veiksniai ir yra bene svarbiausios dainuškų mūsų kaime plitimo priežastys. Prie to, žinoma, prisideda dar ir betarpiškas miesto veikimas.

Su tokia įkyria kabaretine daina ir jos žalinga, tvirkinančia įtaka kovoja net šviesesnioji lenkų visuomenė. Juo labiau turime kovoti mes, nes mums ši daina yra dvigubai žalinga: jos svetima kalba ir tvirkinanti įtaka. Jos brovimuisi turime pastoti kelią. Dar ne vėlu. Dar mūsų kaimo jaunimas tik vienur kitur ima tas dainuškas nekenti. O pastoti jai kelią gali tik lietuviška daina.

P. K.

Ką rašo kiti

Blogos valios reiškinys

Kauno lenkų dienraštis „Dzień Polski" („Lenkiškoji Diena") neseniai (41 numeryje) įsidėjo straipsnį apie kunigo K. Čibiro paskaitą, skaitytą Kaune šių metų vasario 19 dieną Damijonaičio pradžios mokykloje.

Tas straipsnis be kita ko pasakoja nebūtų, negirdėtų dalykų, kurie mus gerokai stebina.

Čia dedame išvertę į lietuvių kalbą kai kurias įsidėmėtinas to straipsnio dalis.

„Švietimui ir tautiniam susipratimui plisti žymiai padeda lietuviškoji spauda, kuri yra labai pigi. Mėginta spaudos siuntinėti dykai, bet tai pasirodė nepraktiška, nes tokia spauda skaitytojas tinkamai nesinaudojo. Pagal prelegentą apie 75% liet. šeimynų prenumeruoja lietuviškus laikraščius. *Didelį pasisekimą turi lietuvių tarpe katalikų laikraštis „Rycerz Niepokolanej", leidžiamas lenkų kalba ir prenumeratoriams teikiamas dovanai.*

Toliau prelegentas, išvardijęs visas lietuvių draugijas, kurių priskaitęs devynias: 1) Blaivybės, 2) Šventos Zitos, 3) Studentų Sąjunga, 4) Amatininkų Draugiją, 5) Sanitarinės Pagalbos Draugiją, 6) „Kultūros" D raugiją, 7) Skautus, 8) Katalikų akciją. Ši pastaroji buvusi uždaryta, bet dabar vėl esanti atidaryta, 9) Akademikų Klubą(?)

„Rytas" ir kitos lietuvių organizacijos dar tebeturi kuratorius, tačiau yra vilties, kad ši padėtis pasikeis".

„Be to, lietuviai turi apie 20 kooperatyvų, kurie bendradarbiauja su lenkų kooperatyvu „Społem".

„Uždarytos 7 lietuvių organizacijos, bet Mokslo D-ja. atlikusi formalumus, pradėjo veikti. Toliau prelegentas, svarstydamas lenkų valdžios ir visuomenės santykius su lietuviais, pabrėžė, kad po praėjusių metų kovo 19 yra didelis atoslūgis. „Valdžia ir visuomenė padavė lietuviams brolišką ranką, o kai kurie kun'gai bažnyčiose liepė atgiedoti „Boże coś Polskę" ir lietuvių himną. Naujų protokolų policija jau neberašo nei už mokymą, nei už šiaip švietimo darbą. Teismai, jei buvo kokių nors bylų, tai daugumą jų arba panaikino arba teisiamuosius labai menkai nubaudė ir tai dar sąlyginai. Dabar visur duodami leidimai susirinkimams šaukti ir žaidimams žaisti" (Tikras žemės rojus, kaip Moruso veikale „De nova insula Utopia" Red.)

„Prelegento nuomone, vyresnieji veikėjai yra susikompromitavę, tai naująsias draugijas atidarant reikalaujama parašų jaunesniųjų veikėjų. Mokyklose lietuvių kalba yra toleruojama. Buvo atsitikimų, kad lenkų mokytojas mokė lietuviškai".

„Nors Vilniaus lietuviai tautiškai susipratę. bet yra suskilę partijomis, tačiau kurdami lietuvišką „Ozoną" siekia konsolidacijos. Prelegentas reiškė savo pateikinimą lietuvių-lenkų santykių užmezgimu ir sienos atidarymu, kuri anksčiau buvusi neperžengiama. Baigdamas kun. K. Čibiras pareiškė, kad santykių normavimas yra gerame kelyje, ir uždarytosios draugijos bus atidarytos".

Baigęs skaityti paskaitą, kun. K. Čibiras atsakinėjęs į paklausimus. Į paklausimą, koks dabar su lietuviais lenkų administracijos santykis, prelegentas atsakęs:

„Lenkų santykiai su lietuviais dabar visai palankūs, tik pasienyje lietuviams neduodama leidimų žemei pirkti".

Mes kun. K. Čibirą, kaip žmogų, gerai pažįstame ir žinome, kad jis svajonių pasaulyje negyvena. Taigi ir šiuo atveju esame tikri, kad jis tokių prasimanymų, kaip „Dzień Polski" rašo, nekalbėjo.

Paskutinė byla Lydoje

Ir vėl Apygardos Teismo salė Lydoje. Nagrinėjama Veronikos Čibiraitės byla, turbūt, jau paskutinioji šios rūšies bylų.

Prasidėjo visos bylos maždaug prieš dvejus metus, kada Lenkijos Lietuvos santykiai buvo labiausiai įtempti. Nestigo tuomet žmonių, kuriems rūpėjo ir norėjosi tuos santykius dar labiau įtempti, kad jie trūktų, katastrofa pasibaigtų. Tų žmonių sumanymu greičiausiai ir atsirado šios bylos.

Lydos apskritis garsus įvairiais netikėtumais, kartais lyg iš „1001 nakties" pasakojimų paimtais. Prie tokių netikėtumų aš priskaitau ir iškeltas Lydoje bylas, kurių metu stengtasi įrodyti lietuvių — neva veikėjų, o iš tikrųjų, paprastųjų miruolių — nelojalumas valstybei. Buvo paleista darban p. Stanislovas Aleknavičius, p. Juozas Miknauskas, p. M. Beuermanas, p. J. Kviatkovskis, p. Valcas ir nemaža kitų. Visi jie „darbavosi" išsijuosę, uoliai, ir visas jų darbas dabar... likviduojamas arba bus — reikia tikėtis — likviduotas: nėra jokio pagrindo jo įsiamžinimui ir stinga tvirtų įrodymų jo išsilaikymui.

Uoliausias gal p. Aleknavičius. Kai matai jį teisme, prieš teisėjus bestovintį, užsikirtusį, kai girdi jo paskirus žodžius ar ištisą pasakojimą, tai nežinai kuo stebėtis: ar jo fanatiška neapykanta prie visų „valstybei nelojalių" lietuvių, ar jo nepaprasta tiesiog „fenomenališka" atmintimi. Kaip jis visa atmena. Ir krūmelį, prie kurio rinkosi tie „nelojalūs valstybei" lietuviai, ir takelį, kuriais jie vaikščiojo ir daugybę pavardžių ir vardų... Tik gaila to pasidaro, kai pradeda jį „egzaminuoti" teisėjai, prokuroras, advokatas. Dingsta kažkur savimi pasitikėjimas, kažkaip susipina įvykiai, pavardės, jo pačio pareigos ir, pagaliau, eina suolan kaktą trindamas, prakaitą šluostydamas.

Gražiai palygino jį advokatas p. Kovalskis su Kryžiaus karų riteriumi, kuriam vaidenasi kiekviename lietuvyje „nelojalus valstybei" asmuo, kuriam paprastoji kaimo moterėlė tretininkė pasirodo tokia pat „veikėja", kaip baigęs vidurinę mokyklą ar net studiavęs universitete kelis metus studentas, kuris kerta užsimerkęs, nesiorientuodamas, kam daro žalą: ar kertamam ar valstybei. Na, ir nesistebėkime. Šis žmogus juk yra baigęs vos 1-2 gimnazijos klases Lietuvoje. Vieno šovinizmo, pasirodo, nepakanka, reikia dar inteligencijos, nuovokos. P. Aleknavičiui sveiko proto, atrodo netrūksta, tik jis pasireikšti nepasireiškia.

Šiose bylose mėgino pasirodyti ir p. M. Beuermanas, antras šių bylų kaltinamosios pusės šulas. Jis tačiau netrukus susitušavo, dingo: per dideliu lietuvių reikalų „žinovu" pasirodė, savo įstaigos kompromitavimas nemažas išėjo. Jo vietą užėmė p. Kviatkovskis. Ar jis jį siuntusios įstaigos orumą pakėlė, tesprendžia jis pats, imdamas galvon teismo pirmininko padarytąsias jam pastabas. Gaila jo, kai teisėjai pradeda kvosti ir advokatas mandagiai primindinėti jo studijas teisių fakultete, duodamas suprasti, kad nedaug tenusimano teismo procedūroje, kad gal ateityje, kai įgaus daugiau praktikos, iš jo ir bus geresnis paskirtų jam pareigų žinovas. Gaila jo dar ir todėl, kad jis turi pasisakyti bylose, kurios gimė kitoje vaivadijoje ir kurių esmė jam svetima. Žino ar girdėjo jis tą iš lietuvių gyvenimo, tad ir operuoja konkrečiose bylose bendrais posakiais, kurie, iš tikrųjų, teismui tamsesnių vietų nenušviečia, — užtat ir susilaukia tokių pat pastabų, kaip ir p. Aleknavičius. Keistas, ar netiesa, sugretinimas, bet teisingas: abu semia žinias iš vieno šaltinio, abu susilaukia ir vienodų pasėkų.

Tačiau eikime prie bylos aprašymo.

Kaltinamųjų suole sėdi *Veronika Čibiraitė*. Ir ją kaltina už kėsinimąsi atplėšti valstybės dalį Lietuvai, už priešvalstybinio turinio knygų rinkimą, laikymą, dalinimą žmonėms ir jų raginimą skaityti, už platinimą gandų, kad šiaurės rytų valstybės dalys atiteksiančios Lietuvai. V. Č prie kaltės neprisipažino. Dvi knygos buvo jos, kitos penkios buvo „Ryto", pasilikusios nuo uždarytos mokyklos; tų knygų niekam nedalino ir nieko nekalbino skaityti. Buvo 1936 m. už tą pat teisiama ir išteisinta.

IGNAS ŠEINIUS 3)

JUZULIS ĖGLIS

Nubraukęs nuo kaktos šaltą prakaitą, Juzulis supranta, kad reikia joti namon. Gal motina bars, gal ir labai, nieko dabar nepadarysi.

Nuvedęs arklį paežerėn, pagirdo, užsėda ir aplinkiniu keliu, aplink visą ežerą, pasileidžia risčia namon.

III.

— Tai matai, mama, ką aš padariau, — baigia Juzulis pasakoti.

— Vyras esi! Ne Adomas, tu būtum išėjęs kariaut! — šaukia užsidegusi Rūta, jauniausioji sesuo.

Ona ir Julė ligi kol tyli. Motina patylėjus sako:

— Netrukus laukim bolševikų.

— Jie nei vieno mūsų gyvo nepaliks!—staiga slepia Ona veidą rankose.

— Dėl tavo arklio visas kaimas supleškės. Jie sudegins kaimą. Mat, ką tu padarei, — šaltu paniekos ramumu perveria Julė Juzulį.

— Turim dar laiko. Jie pirma tarsis, ką daryt,—ramina neramus Juzulis. — Ruoškimės dabar, sutemus bėgsim.

— Aš niekur iš namų nebėgsiu. Per visą karą nebėgau, — kietai, kilniai pakėlus galvą, nukerta motina.

— Ir mes nebėgsim, — vienu balsu, viena in kitą žiūrėdamos, pritaria Ona ir Julė. — Tegul degina.

— Aš insakau jums išsikelti! Vyras esu tarp jūsų! — atsistojęs Juzulis nori drožti kumštimi stalan.

Nustemba moterys, pirmą kartą Juzulį tokį pamačiusios. Jis mokėjo tik šypsotis.

— Vaikas dar esi, niekus t'k dirbi, — gailesčio akimis žvilgterėjo in jį motina.

Neranda Juzulis žodžių, pameta ginklą.

— Vienas tik Bereišis, paskui sekdamas, matė, kas atsit'ko. Jei mes praneštumėm bolševikų tarybai, kad jis juos liūnan invedė, — siūlo Rūta.

— Niekus šneki, Rūtel, — atsigauna Juzulis. — Mūsų žodžiu jų niekas nepatikės. Bus taip, kaip Bereišis papasakos.

— Dėl to arklio!... — pravirksta Ona, glaudžias in Julę.

— Daug nelaimių pergyvenom, dabar visiems mums galas, — suvirpa Julė, atšlyja nuo Onos.

— Melskimės Dievui, atgailaukim nuodėmes, — paima motina Šaltinį, ieško žvakės. — Uždek žvakę, Juzuli!

Juzulis išima iš spintos namie atlietą, pašventintą žvakę, inžiebia. Peržegnoja, atsiklaupia ir jis, meldžias su visais.

Rūta keliais atslenka in jį.

— Kas mums daryti, Juzuli? — kužda. — Čia vienas Dievas nieko nepadės.

Juzulis persižegnoja, atsistoja, išeina priemenėn. Pasiryžęs toks. Rūta paskui jį. Ji eis broliui talkon, kad ir kažin kas būtų.

— Aš lėksiu Ukmergėn, — atsistoja jam skersai kelio priemenėje. Jai akys suspindi.

— Nebijok, aš prasiskverbsiu. Krūmais, padirviais. Mūsų kariuomenė, sako, Ukmergėje. Gal ir Adomas ten. Duok man tik mauzerį.

Maldoje gimusi Juzulio mintis sustiprėja. Jis nusišypso. Jo šešiolikos metų sesuo tokia drąsi. Gera rūtelė! Stveria ją glėbin, viršum galvos iškelia.

— Lėk! — Pastato Rūtą aslon, per skruostą paglosto. — Tik būk atsargi. Žiūrėk, kad nepagautų.

— Nebijok, Juzul, — mitriai atmeta Rūta galvą. — Pats būk atsargesnis.

Abu nueina klojiman. Prasikrapšto pado gale po pabirų krūva, pataiko pro dureles urvan. Rūta pralaiko dureles, Juzulis išima mauzerį, atskaito 20 šovinių.

— Tai tuo. Nešaudyk be reikalo.

Sau išima šautuvą, dvi rankines lengvąsias, dvi sunkiąsias granatas, prisipila kešenes šovinių.

Rūta neklausia, ką darys su tiek. Nujaučia, kad jam reikės.

— Jau pradeda kiek temti, lėk!

Pašoka Rūta, pabučiuoja brolį. Jai trykšterėja akyse ašara, bet ji nubraukia ją, šypterėja:

— Juk ne paskutinį kartą.

Žengtų žingsnį, lukterėja.

— O Marytei tu sudieu nepasakysi?

— Kam taip galvoti?

— Nieko, aš tik gerai galvosiu, — paspaudžia ji brolio ranką, insideda mauzerį užantin, sužeria šovinius sijono kešenėn ir pasileidžia pakluoniais.

Juzulis pašeria Bukštuolį, vandens inpila lovin. Lukterėja kiek, kad daugiau sutemtų. Ir grinčioje nepasirodęs, taip pat pakluoniais išeina. Dvejeto kilometrų atstu klonyje niūksančio Gervydiškio link. Prie viso savo apsiginklavimo pasiėmė iš kamaros duonos riekę ir vadeles iš daržinės.

IV.

Juzulis sėdi Gervydiškio varpinės bokšte, po varpais. Priešais, kitoj miestelio aikštės pusėje, Joselio kadai buvusi aludė. Dabar bolševikų dalies štabas ir vieta kareivių, darbininkų ir „ūkininkų" tarybai. Žmonių ten pilna. Pro nušviestus langus, dėl stovinčių ir mostaguojančių rankų, nedaug kas matyt. Atšlaimas taip pat pilnas. Ne tik atšlaimas — pusė aikštės pripildyta. Arklių ir pasiruošusių vyrų. Tik ne taip, kaip buvo pas vokiečius. Jie sau vaikščioja, rūko, keikiasi. Apsivilkę, apsiavę, kaip kas nori—ar gali. Su tamsoje raudonai švintančiomis, nusivalkiojusiomis žvaigždėmis krūtinėje ar kepurėse.

— Plėšikai! — dusliai išsiveržia iš Juzulio krūtinės.

Supranta, kad jo sumanymas nedaug čia reikš. Kiek naudos, jei pradėjęs, šaudyt, nušaus kelis? Tik tiek, kad susirinkusi taryba daugiau gaus darbo. Jei bent turėtų kulkosvydį. Ten atšlaime, atrodo, kad vienam vežime stovi du kulkosvydžiai. Kodėl apie kulkosvydžius nepagalvojo su Adomu?

Vadelėmis, manė Juzulis, prisiriš prie varpinės lango ir šaudys, kol širdis plaks. Tiesa, turi keturias, lengvesnes ir sunkesnes, rankines granatas. Šūvį paleidus, bolševikai puls, apspis varpinę ir tada... O jei nepuls, tik kulkosvydžius in jį atgrįš? — — —

Jei stovėtų varpinės bokšto viršūnėje, laisvai... Pririšęs in vadelių ga'ą po granatą, galėtų insukt, lengvesnes iki Joselio nusviestų...

— Vaikas dar esu, tiktai mama sako, — net sudejuoja Juzulis.

Tiesa, iškilęs varpinės viršūnėn, galėtų prisirišti prie kryžiaus, Tik kaip insuksi granatą? Kryžius bus daug aukštesnis nei jis.

Net jam smegenys dega. Ne, nieko gero jis nepramanys. Su liūnu tik taip gerai pasisekė. Čia nieko nebus. O laikas lekia. Gal taryba jau baigia, gal jau skaito sprendimą.

— Sudeginti Ėglius ir visą kaimą... Suradus gyvus...

Pro visus keturius Joselio langus matyt, kad rankų mosavimas dar niekados šį vakarą nebuvo toks didelis. Tur būt, tikrai...

Juzulį šaltis perima. Nebeskuo patraukė pro langą drėgna vėsuma. Lyja.

— Rūta taip, be nieko išlėkė. Perlis ją.

Tik nuo vėsumos sušvinta jam nauja viltis:

— Dėl lietaus gal jie kiek lukters.

(B. d.).

Liudytojas *Juozas Miknauskas,* pustyliai kalbėdamas, tvirtina, kad kaltinamoji variusi lietuviškąją akciją.

— O ką ji kalbėjo per susirinkimus? — klausia pirmininkas.

— Sakė žmonėms: nebijokite, šios žemės atiteksiančios Lietuvai.

— O kiek žmonių klausė jos prakalbų?

— Neatmenu.

— O iš kur žinių turėjai apie kaltinamosios veikimą?

— Iš informatorių.

— Ar negali jų pavardžių pasakyti?

— Ne, tai tarnybos paslaptis.

— Kodėl darėte pas ją reviziją?

— Gavome pranešimą, kad ji turinti slaptąjį knygyną.

— Ar daug knygų radote?

— Neatmenu.

— Ar senos? Ar naujos?

— Neatmenu.

— Ar radote skaitytojų sąrašą ar knygą, kurion būtų surašyti knygų ėmėjai?

— Neradome.

— Kokio didumo buvo V. Čibiraitės biblioteka?

— Nedidelė.

— O kaip platino knygas?

— Žmonės pas ją ateidavo, ji jiems ir duodavo.

— Ar ieškojote knygų pas nurodytus skaitytojus? — paklausė prokuroras.

— Ne.

— Prašau pasakyti konkrečiau, kaip buvo pasireiškęs jos priešvalstybinis veikimas?

— Varė lietuviškąją akciją, žmones nustatinėjo prieš lenkus ir prieš valstybę.

— Ar dažnai tamsta susidurdavai su informatoriais? — klausia ir advokatas.

— Kas 2—3 mėnesiai.

— O gal tie susirinkimai buvo Šv. Kazimiero draugijos narių susirinkimai, kai ta draugija dar veikė?

— Gal.

Stanislavas Aleknavičius, pasirodė, daugiau žinąs už savo viršininką, ar vyresnįjį.

— Kaltinamoji, aukštasis teisme, varė lietuvinimo darbą per knygas, per susirinkimus, steigdama ūkio ratelius ir kitų organizacijų skyrius, dirbdama nelegalioje mokykloje (11 vaikų), rinkdama vakarais pas save jaunimą ir su juo skaitydama laikraščius ir mokindama dainuoti, — žodžiu, tai buvo didelė lietuvių veikėja, mokyklų vizitatorė, oganizacijų instruktorė. Ji, aukštasis teisme, pasakojo žmonėms, pavyzdžiui, kad 1920 metais gen. Želigovskis Vilniun atėjo ne savo valia, bet maršalo Juozapo Pilsudskio pasiųstas. Jai ir motociklą nupirko viena organizacija, tik aš negalėjau susekti, kuri buvo nupirkusi...

— Pasakyk tamsta, — nutraukė liudytoją pirmininkas, — ką V. Čibiraitė darė priešvalstybinio?

— Kalbėjo, kad Vilniaus kraštas esąs lenkų okupuotas, jų pagrobtas...

— Taip?

— Sakė, aukštasis teisme.

— O kas skaitė jos dalinamas knygas?

Liudytojas tyli.

— Gal vaikai?

— Ne.

— Ar gali pasakyti, kuriems asmenims buvo dalinamos knygos? — klausia prokuroras.

— Ne.

— Ar tikrinai informatorių pranešimus?

— Ne, bet ir nereikėjo, patys žmonės pasakojo.

— Iš kur tamsta žinojai, kad knygos priešvalstybinio turinio?

— Žmonės sakė, kad knygos negeros.

— Ar tamsta darei pas sakiusius revizijas, norėdamas patikrinti, kokios tai knygos?

— Ne, nedariau?

— Nedarei?

— Ne.

— Ar visas knygas tamsta paėmei iš V. Č. revizijos metu?

— Ne visas.

— Ar visas paimtas knygas esi perskaitęs?

— Ne, ne visas.

— O kokie buvo santykiai tarp V. Č. ir žmonių? — vėl paklausė vienas teisėjų.

— Geri, žmonės jos klausė ir bijojo?

— O iš ko galėjai spręsti, kad bijojo?

— Nieko nenorėjo man pasakoti apie ją, prisivengdami keršto.

— V. Č. sakė esanti kooperatyvo vedėja. Ar tiesa?

— Ji man sakiusi ten dirbanti nemokamai.

— O ji sakė gaunanti atlyginimą?

— Atlyginimą gaudavęs kitas asmuo.

— Kaip seniai tamsta tai žinai?

— Sužinojau gal prieš pora mėnesių.

— Tai kas gi atsakingas už kooperatyvo reikalus?

— Nežinau.

— Ar ji buvo jo vedėja?

— Gal ir ne.

— Ar ji buvo storastijos bausta? — paklausė advokatas.

— Buvo net 300 auksinų bauda.

— Ar užmokėjo?

— Ne.

— Tamsta savo protokole esi įrašęs, kad ji nuo bausmės visuomet „išsisukdavusi". Gal tamsta pasakysi, kai ji tai darydavusi?

— Storastijos sprendimą apskųsdavusi teismui ir teismas ją išteisindavęs.

— Aha. (B. d.)

KORESPONDENCIJOS

Švenčionių apskr.

Seniškis I, Daugėliškio valsč. *Dėl deklaracijų.* Seniškyje yra valdinė pradžios mokykla. Joje mokytojauna mokyt. E. Klevinskis. Mokyklą lanko lietuvių vaikai. Bet mokykloje lietuvių kalbos nėra.

Tėvai, pasinaudodami atitinkamu įstatymu, šių metų sausio 10 dieną nusiuntė į Švenčionis pradžios mokyklų inspektoriui deklaracijas, kad jų sodžiaus valdinėje mokykloje būtų įvesta lietuvių kalba kaip dėstomoji. Toks tėvų žygis kai kam nepatiko.

Šio mėnesio 17, 18 ir 19 d. mokyt. Klevinskis per mokinius siuntinėjo tėvams kitas neišpildytas deklaracijas, kad jie pasirašytų. Kai kurie ir pasirašė.

Dabar dėl tų deklaracijų vasario 20 d. tėvai nusiuntė mokyklų inspektoriui Švenčionyse tokį skundą:

„Šių metų vasario 17, 18 ir 19 dienomis valdinės pradžios mokyklos Seniškių mokytojas Edmundas Klevinskis surinko mūsų parašus po deklaracijomis, aiškindamas, kad jis renka parašus, kad valdinėje Seniškio mokykloje būtų įvestas lietuvių dėstomoji kalba ir kad iš Vilniaus atsiųstų lietuvių kalbos vadovėlių. Tuo būdu išgavo mūsų parašus deklaracijoms, kuriose, kaip paskui pasirodė, išreikštas pageidavimas įvesti mokyklon dėstomą lenkų kalbą. Kai kurias deklaracijas pasirašė mūsų vaikai be mūsų sutikimo.

Kadangi mokytojas Klevinskis mus apgavo, tai apie tai pranešame p. Inspektoriui ir prašome mūsų parašus mokytojo Klevinskio nusiųstose deklaracijose panaikinti ir įvesti Seniškio valdinėj pradžios mokyklon dėstomąją lietuvių kalbą.

Panašų skundą nusiuntėme ir Vilniaus Mokyklų Kuratorijon.

Mokytoją trauksime teisman atsakomybėn".

Pasirašė 22 asmenys.

Tėvai tikisi, kad aukštesnioji švietimo valdžia į šį reikalą pažiūrės rimtai ir jų skundą patenkins kuo greičiausiai.

Nukentėjęs.

Švenčionys. *Atimta teisė dėstyti tikybą.* Šių mokslo metų pradžioje buvo leista katachetei Pranei Krūminytei mokyti lietuvių kalba tikybą šiose valdinėse mokyklose: Miežionyse. Jacūnuose ir Modžiūnuose. Kadangi kalbamuose kaimuose gyvena vieni lietuviai, tad gyventojai džiaugėsi, kad nors tikyba dėstoma gimtąja kalba. Tačiau neilgai teko džiaugtis, nes vasario 17 d. Pranė Krūminytė gavo iš Švenčionių mokyklų inspektoriaus raštą (Nr. 3509/39), kuriame pranešama, kad atimama jai teisė dėstyti tikybą. Kodėl draudžiama dėstyti tikybą, rašte nėra pranešta.

Žmonės tuo yra labai susirūpinę ir ketina kreiptis į mokyklų kuratoriją, nes katachetė Pr. Krūminytė savo pareigas pildė sąžiningai, buvo mėgiama tėvų ir mokinių.

Š. K.

Reškutėnai, Kaltanėnų valsč. *Deklaracijos ir pabaudos.* Šių metų vasario 15 d. valdinės mokyklos mokytojas B. Purvinis buvo sušaukęs vaikų tėvų susirinkimą. Jis siūlė, kad tėvai pasirašytų deklaracijas, kuriose reikalaujama Reškutėnų mokykloje viską dėstyti lenkų kalba. Be to, aiškino, kad anksčiau pasirašytos deklaracijos, kuriose reikalaujama viską dėstyti lietuvių kalba, esanti nesąmonė. Jis pareiškė, kad nieko iš to nebūsią, nes nesą lietuviškų vadovėlių, o Vilniuje išleisti liet. kal. vadovėliai esą netikę. Pasak jo, jeigu tėvai nepasirašysią lenkiškų deklaracijų, tai visai neturėsią mokyklos.

Tėvai tokių mokyt. Purvinio įkalbinėjimų nepaklausė ir deklaracijų nepasirašė. Panašiai buvo įkalbinėjami ir kitų kaimų tėvai, bet ir tenai niekas mokyt. Purvinio nepaklausė.

Vasario 17 dieną dauguma Reškutėnų, Vaiciukiškės, Rekučių, Murnų, Lygumų ir Perveniškės tėvų buvo pakviesti į Kaltanėnų valsčiaus įstaigą. Ten buvo kiekvienas atskirai raginamas pasirašyti lenkiškas deklaracijas ir kartu tardomas, kodėl pasirašė deklaracijas, kuriose reikalaujama viską dėstyti lietuvių kalba. Tardė valsčiaus viršaitis, sekretorius ir policijos komendantas. Tačiau tėvai, išskyrus vieną Veršelį, deklaracijų nepasirašė. Pagaliau teko girdėti, kad ir Veršelis savo parašą ketina atšaukti.

Netrukus po šitų tardymų du Reškutėnų gyventojai gavo pabaudos po 2 auks. už tai, kad savo vaikų nebuvo įrašę į valsčiaus gyventojų sąrašą. Tokias pat pabaudas gavo ir kitų kaimų (Perveniškės, Vaiciukiškės, Rekučių ir Šaminių) keturi gyventojai. *Š. K.*

Viln.-Trakų apskr.

Barčiai, Varėnos valsč. *Mokyklos reikalai.* Čia jau kelinti metai veikia valdinė pradžios mokykla su lietuvių dėstomąja kalba. Tačiau paskutiniu laiku šioje mokykloje pradėta mažiau mokyti lietuviškai. Gal taip yra todėl, kad mokytojas lietuviškai nemoka ir negali dėstyti lietuvių kalbos.

Tėvai yra pasiryžę kreiptis į švietimo valdžią su pranešimu, kad jų mokykla oficialiai figuruoja su dėstomąja lietuvių kalba, o jos mokytojas nemoka lietuviškai.

Praėjusį mėnesį barčiečiai įteikė mokyklų inspektoriui deklaracijas, kad jų vaikai mokykloje būtų mokinami jų gimtąja lietuvių kalba. Po kurio laiko deklaracijas buvo atsiųstos mokytojui. Šis šaukė pas save pasirašiusiuosius ir vaikščiojo po pirkias, prašydamas, kad mokinių tėvai pasirašytų jo kažkokius pareiškimus. Tėvai nepasirašė. Pasirašė tik du.

Dabar mokytojas ragina vietos žmones, kad jie sudėtų pinigų, o jis nupirksiąs radijo aparatą. Žmonės atsako: kai mes už savo pinigus pirksime, tai tavo malonės neprašysime. *Jamunis.*

Gervėčiai. *Seniūnų rinkimai.* Vasario 13 — 16 dienomis Gervėčių valsč. įvyko seniūnų (saltyšių) rinkimai. Lietuviai įteikė savo sąrašus ir už juos balsavo šešiose seniūnijose. Išrinkta seniūnais šie lietuviai:

Gervėčių sen. Impolius Meškys, Gėliūnų sen. Adomas Laurinavičius, Rimdžiūnų sen. Bronius Jaraminas, Girių sen. Povilas Laurinavičius. Vaškūnų seniūnijoje lietuvis išrinktas seniūno padėjėju (Matas Mocka), nes ten lietuvių yra mažiau. Galčiūnų sen. lietuviams trukdė vietos prad. mokyklos mokytojas Grigoravičius. Todėl čia nežinia kaip buvo „išrinktas" mokytojo pataikūnas Rinkevičius. Dabar tas pats mokytojas visaip įkalbinėja žmones, kad jie jį rinktų į valsčiaus tarybininkus, tačiau šį kartą Galčiūnų tarybininkai ketina jo neklausyti ir rinkti tik savuosius žmones. *Rauba.*

Pelegrinda, Gervėčių valsč. *Mirė susipratęs lietuvis.* Vasario 15 dieną čia mirė pavyzdingas ūkininkas, susipratęs lietuvis *Andrius Augulis.* Mirė turėdamas 42 metus amžiaus.

Po Didžiojo karo, prasidėjus Vilniaus krašte lietuvių tautiniam judėjimui, a. a. Andrius Augulis, savo sodžiuje pirmas stojo į lietuvių tautinį švietimo darbą. Jis pirmas Pelegrindoje pradėjo prenumeruoti lietuviškus laikraščius ir kitus ragino tai daryti: jis pirmas pradėjo rūpintis lietuviškos mokyklos steigimu ir lietuviškų draugijų skyrių organizavimu ir pirmas pradėjo rengti lietuviškus vakarus.

Velionis, turėdamas žmonėse pasitikėjimo, buvo renkamas į valsčiaus tarybą, į bažnytinį komitetą ir į visokias delegacijas, kai reikėdavo ginti lietuvių tautiniai reikalai.

Švietimo valdžiai uždarius Pelegrindoje „Ryto" mokyklą, velionis daug stengėsi vėl ją atgauti. Vieną kartą sužinojęs, kad mokyklų inspektorius lankosi Gervėčių apylinkėje, greituoju paruošė prašymą, surinko tėvų parašus ir darbymetės metu dvi dienas vaikščiojo pėsčias, ieškodamas inspektoriaus.

Paskutiniais metais jau sirguliuodamas surinkdavo pas save kaimynus, paskaitydavo jiems lietuviškų laikraščių, knygų ir papasakodavo apie bendrus lietuvių visuomenės reikalus. Velionis palaidotas vasario 16 d. Jo laidotuvėse dalyvavo visų apylinkės lietuviškų sodžių atstovai ir buvę „Ryto" skaitytojų vedėjai. *Kr.*

Pirciupiai, Valkininko vals. *Kruvinos vestuvės.* Vasario 23 d. čia buvo jaunikaičio V. Jalmoko vestuvės. Sukviestas vietos jaunimas pavyzdingai žaidė, šoko, dainavo. Bet vėliau tvarka buvo suardyta. Atvykę neprašyti keli Darguižių mušeikos ėmė kelti triukšmą ir trukdyti pačias vestuvių apeigas. Būdami girti, tuojau pradėjo visai ramius ir nieko nekaltus vestuvių dalyvius mušti, „svincatkomis" daužyti, peiliais badyti... Vestuvių dalyviai išbėgiojo pro langus. Mušeikos juos vijosi, badė, dūrė, mušė, kur pakliuvo. Vėliau ėmė griauti, ardyti pečių.

To banditiško užuolimo vaisiai tokie: du Pirciupių jauni vyrai sunkiai sužeisti. Vienas jų nuvežtas Trakų ligoninėn, kitas gydytojo apžiūrėtas guli namie; vienai merginai perskelta kakta, kitai sužalota koja ir t.t.

Kitą dieną išsiblaivę mušeikos buvo atvažiavę į Pirciupius ir prašė sužeistųjų dovanojimo, maldavo, kad jų netraukti teisman. Bet pirciupiečiai negalėjo jų pasigailėti.

Dabar trys Darguižių mušeikos jau suimti ir uždaryti kalėjime. Teismo organai veda stropų tardymą.

Pirciupiečiai Vincą Jalmoką, sukūrusį lietuvišką šeimą, sveikina ir kartu reiškia užuojautos, kad jam ir jo vestuvių dalyviams girti mušeikos tiek daug padarė nemalonumo. *N—tėjęs.*

Lydos apskr.

Pilkiai, Žirmūnų valsč. *Antri seniūnijos rikimai.* Čia pirmieji seniūnijos rinkimai įvyko 1938 m. gruodžio mėnesį. Buvo išstatyti du kandidatų sąrašai. Rinkimų komisijai vieną sąrašą atmetus, buvo įteiktas protestas. Dabar vasario 12 d. įvyko antrieji rinkimai. Išrinkta 12 tarybininkų — 6 lietuviai ir 6 nelietuviai. Lietuviai būtų išrinkę daugiau, bet komisija 2 kandidatus atmetė ir todėl, kad prie jų vienuodų pavardžių ir tėvų vardų nebuvo pažymėta jų senelių (diedukų) vardai. *Seniūnas.*

POLITIKA IR PREKYBA

Politikoje nuoširdumas, atvirumas ir pastovumas yra svetimi ir net kenksmingi privalumai. Politikoje atvirai su niekuo nekalbama, nieko nedaroma, prie nieko nuoširdžiai neprisipažįstama ir nepasakoma tikrų savo norų bei planų. Politikoje niekuomet nesilaikoma vienos linijos. Vakar su šituo geruoju kalbėta ir bendrauta, rytoj, žiūrėk, su juo jau įtempti santykiai. Dėl to politikoje taip dažnai tenka susilaukti ir patirti įvairių netikėtumų, vadinamų sensacijų.

Tų sensacijų tenka daug patirti kaip tik šiuo metu. Kiekviena Musolinio, Hitlerio, Stalino kalba beveik visuomet sudaro sensaciją. Tačiau dar daugiau sensacijų jie pagamina savo netikėtais, nelauktais politikos posukiais. Štai paskutinė sunkiai suprantama ir išaiškinama sensacija, tai Sovietų prekybinis susiartinimas su Vokietija ir Italija. Pradžioje atrodo, kad tai nieko ypatingo, nes visos valstybės prekiauja. Taip, tai taip, bet reikia atsiminti, kad fašistų ir hitlerininkų vienas iš vyriausių tikslų yra išnaikinti komunistus. Tam tikslui Hitleris mobilizuoja į „Prieš komunistinį paktą" ne tik Europos, bet ir Azijos valstybes. Stalino tikslas yra priešingas: išnaikinti fašistus ir kitokius nacionalistus ir įgyvendinti komunizmą. Bet gi suprantama, kol Rusijoje yra komunistinė santvarka, tol ir komunizmas nebus išnaikintas. Ir atvirkščiai: komunizmui plisti neleidžia įvairių rūšių kraštutinis nacionalizmas, kurio priešakyje stovi Hitleris ir Musolinis. Žodžiu, šie du idėjiniai blokai viens kitam yra paskelbę griežčiausias kovas. Tai ugnis ir vanduo. Tačiau esti momentų, kada Stalinas eina išvien su Musoliniu ir Hitleriu. Geriausias pavyzdys, tai jau minėti prekybiniai susitarimai. Tuo pačiu laiku, kai Hitleris su Musoliniu privertė Vengriją prisidėti prie „Prieškomunistinio pakto" ir dėl to įstūmė ją į labai keblią politinę padėtį, patys pasiuntė savo delegacijas į Maskvą derėtis dėl prekybinių santykių išplėtimo ir glaudesnio ekonominio bendradarbiavimo. Musolinis ir Hitleris nori pas Staliną gauti anglies, naftos, geležies ir kitų žaliavų gaminti ginklams. Stalinas už visa tai gaus pagamintus orlaivių aparatus, įvairias mašinas, karo reikalams reikalingus cheminius gaminius.

Šios rūšies prekiavimas nėra Hitlerio ar Stalino išmislas, be to, jau ne šiandien žinomas. Musolinis pradėjo karą su Abisinija tik tada, kai gavo Stalino pasižadėjimą, kad karo metu gaus tiek naftos, kiek tik reikės. Jeigu Stalinas būtų nutraukęs naftos teikimą Musoliniui, tai būtų sustoję laivai, kurie vežė kariuomenę į Abisiniją, būtų stovėję orlaiviai ir tankai, kurių pagalba užkariauta visa Abisinija. Stalino komisarai per spaudą, Tautų Sąjungoje ir kitose konferencijose reikalavo griežčiausių sankcijų prieš Italiją, kaip liūtai gynė žodžiais Negusą, o tuo tarpu iš Baku siuntė laivus su nafta Italijai. Šiuo metu Anglija, Prancūzija ir Sovietai siunčia kas mėnesį griežčiausius protesto notas Japonijai, kad ši, užimdama vis naujus Kinijos plotus, pamažu išstumia jas iš Azijos ir jau lenda į jų kolonijas. Bet tuo pačiu laiku, duodamos kinams ginklus, šios trys valstybės yra vienintelės naftos teikėjos Japonijai. Be jų naftos Japonija negalėtų vesti karo.

Tokių pavyzdžių galima būtų pririnkti labai daug. Visi jie rodo, kad politika žygiuoja labai suktais, vingiuotais keliais ir kad prekyba nevisuomet derinasi su politika.

Panašiai yra ir dabar, kai Vokietija ir Italija, tiek daug rėkusios prieš Sovietus, tapo priverstos nutilti ir imtis prekybos, nes būtinai reikia ginkluotis ir neatsilikti nuo Anglijos ir Prancūzijos. Be to, reikia duoti žmonėms darbo, kad neatsirastų pavojingų bedarbių. Iš kitos pusės reikia surasti rinkas savo pramonės gaminiams, kad būtų už ką nusipirkti žaliavų, kurių Anglija, Prancūzija ir Amerika duotų tik tada, jei gautų politinių nuolaidų. O Vokietijos ir Italijos pramonės gaminiams ši trejukė paskelbė boikotą.

Neturėdama kitos išeities, ašis puolėsi Stalino glėbin. Šis turi neišsemiamus plotus visokiausių žemės turtų. Iš kitos pusės jam reikalingi kai kurie pramonės gaminiai. Be to, jam svarbu pagąsdinti Londoną su Paryžiumi, kad šie Sovietus laikytų svarbiu faktoriu tarptautinėje politikoje ir palaikytų Maskvos orientaciją.

J.

KRONIKA

Lietuvos pasiuntinio padėka

Šiomis dienomis Lietuvos pasiuntinys Varšuvoje ministras Dr. J. Šaulys atsiuntė pirmininkui p. K. Stašiui laišką, kuriuo dėkoja už nusiųstą Vasario 16 dienos proga sveikinimo telegramą ir taip pat dėkoja visiems kitiems, jį sveikinusiems lietuviams.

Reikalauja išlyginti Lietuvių Mokslo Draugijos pasyvus

Naujai įsteigtos Vilniuje Lietuvių Mokslo Mylėtojų Draugijos pirmininkas A. Juškevičius vasario 25 dieną gavo uždarytosios Lietuvių Mokslo Draugijos dabartinio valdinio kuratoriaus J. Prakapčuko oficialų raštą, kuriuo pranešama, kad ryšium su Vilniaus vaivados nutarimu sugrąžinti uždarytosios Lietuvių Mokslo Draugijos turtą Lietuvių Mokslo Mylėtojų Draugijai, pastaroji turi išlyginti visus kuratorių valdymo metu susidariusius pasyvus (skolas), kurių suma siekia apie 11.000 (vienuolika tūkstančių) auksinų. Be to, kuratorius savo rašte pastebi, kad jeigu naujoji draugija nenorėsianti su visu turtu pasilikti tame pačiame uždarytosios „Ryto" Draugijos bute, tai turėsiantii su juo, kaip su tos draugijos kuratoriumi, iš anksto sudaryti nuomos sutartį.

Pirm. A. Juškevičiui apie tuos pasyvus pasiteiraus smulkiau, kuratorius J. Prakapčukas suminėjo tik kai kurias sumas. Kiek iki šiol yra išleista kuratorių ir jų valdininkų algoms, jis pažadėjo pranešti kitą kartą, nes ir jam kuratoriui, esą dar ne viskas yra aišku.

Kaip žinia, nuo uždarymo pradžios iki šiol Lietuvių Mokslo Draugiją valdo jau trečias valdinis kuratorius: pirmas buvo adv. Venslavskis, antras adv. Vilianovskis, dabar vaivadijos įstaigos valdininkas J. Prakapčukas.

Lietuvos konsulatas Vilniuje

Lenkų laikraščiai raso, kad nuo kovo mėnesio 15 dienos Klaipėdoje pradės veikti Lenkijos, o Vilniuje—Lietuvos konsulatai. Vilniaus „Słowo" rašo, kad Varšuvos politiniuose sluoksniuose paskliduši žinia, kad Lietuvos konsulu Vilniuje esąs skiriamas buvęs Lietuvos pasiuntinybės sekretorius Taline Viktoras Čečeta.

Sugrįžo kunigai

Daugiau kaip savaitę laiko paviešėję Kaune Vilniaus lietuviai kunigai — Lietuvių Katalikų Blaivybės Draugijos pirmininkas kun. K. Čibiras ir Lietuvių Meno ir Literatūros Draugijos pirmininkas kun. dr. A. Viskantas jau yra sugrįžę. Kaip jau buvo rašyta, jie dalyvavo Lietuvos Katalikų Mokslo Akademijos 3-me suvažiavime, kur padarė pranešimus apie lietuvių mokslo laimėjimus Vilniaus krašte.

Buvo viešas vakaras

Vasario 26 d. Vytauto Didžiojo gimnazijos salėje įvyko viešas lietuvių vakaras, kurį surengė Vilniaus Lietuvių Meno ir Literatūros Draugija. Mūsų artistų grupė suvaidino rusų dramaturgo Ostrovskio 4 veiksmų komediją „Pelninga vieta".

Surengta Popiežiui Pijui XI pagerbti akademija

Vasario 26 dieną šv. Mikalojaus salėje Vilniaus lietuvių katalikiškosios akcijos jaunimas surengė Popiežiui Pijui XI pagerbti akademiją. Kun. K. Čibirui pasakius pritaikintą įžangos žodį, St. Taškūnaitė skaitė paskaitą, kurioje apibūdino mirusiojo Popiežiaus Pijaus XI asmenį ir jo nuopelnus katalikiškajam pasauliui ir bendrajai žmonijos gerovei. Po to buvo deklamacijos ir koncertinė dalis.

Atitaisymas

Kai kurie Vilniaus lenkų laikraščiai („Kurjer Wileński"), rašydami apie Vasario 16-tos dienos iškilmes Vilniuje, tarp kitko pažymėjo, kad Lietuvos pasiuntinybės Varšuvoje valdininkė K. Pažėraitė minėtoje šventėje dalyvavusi kaip speciali delegatė.

Mes esame p. K. Pažėraitės prašomi pažymėti, kad toji žinia neatitinka tikrenybės, kadangi tuomet į Vilnių ji buvo atvažiavusi privačiai.

Kun. K. Čibiro pranešimas

Vasario 26 įvyko Vilniaus Lietuvių Inteligentų „Romuvos" Klūbo narių eilinis susirinkimas. Jame pakviestas kun. K. Čibiras skaitė pranešimą apie Lietuvos katalikų mokslininkų ir mokslo mėgėjų 3-jį suvažiavimą, kuriame ir jam teko dalyvauti. Prelegentas vaizdžiai nupasakojo visą suvažiavimo eigą ir pasidalino kai kuriais kitais iš Kauno atsivežtais įspūdžiais.

Lietuvis kunigas—į lenkišką, o lenkas kunigas—į lietuvišką parapiją

Paskutiniu Vilniaus arkivyskupo sprendimu lietuvis kunigas Konstantinas Molis iš Pabradės yra paskirtas vikaru į Vilniaus Kalvariją, o Kalesnykų vikaras lenkas kunigas Juozas Kisielius į lietuvišką Adutiškio parapiją.

Paskaita

Vasario 28 d. Vilniaus Lietuvių Studentų S-gos bute salėje (Vilniaus g. 28) įvyks Vilniaus Lietuvių Meno ir Literatūros Draugijos vakaras. J. Karosas skaitys paskaitą apie jauno mūsų poeto Albino Žukausko kūrybą. Pradžia 20 val.

Valdyba.

Iš Latvijos konsulato

Latvijos konsulas Vilniuje prašo pranešti, kad kovo 1 dieną konsulato raštinė būsianti uždaryta.

Atvažiavo min. Kosciałkovskis

Vasario 24 d. į Vilnių atvažiavo visuomenės globos ministras Z. Kosciałkovskis. Kartu su juo iš Varšuvos atvažiavo Žemės Banko direk. Jarošinskis ir keli kiti asmens. Lenkų laikraščiai rašo, kad min. Kosciałkovskis atvažiavęs Vilniaus kraštan pamedžioti.

Priešvokiškas studentų mitingas

Dėl paskutinių Dancigo vokiečių studentų išsišokimų sujudo ir Vilniaus lenkai studentai. „Słowo" rašo, kad vasario 24 d. universitete, Sniadeckių salėje tuo reikalu buvo sušauktas studentų mitingas. Laikraštis pažymi, kad kalbėję keletas kalbėtojų, išsvilptas buvęs tik ozono kalbėtojas.

Toliau tas pats laikraštis priduria, kad po mitingo gatvėje buvo susidariusi studentų eisena. Vienoje vietoje policija studentus išsklaidė, kitur jie vėl susimetę ir nuėję net į Lukiškio aikštę. Beeidami mėtę šūkius prieš ozoną ir Dancigo vokiečius.

Prekybos, Pramonės ir Amatų Rūmų namai Kaune. Jų statyba ir įrengimas tiktai dabar baigti ir namai vasario 18 dieną buvo pašventinti ir atidaryti.

KARAS ISPANIJOJE

Anglija jau seniau yra nutarusi pripažinti gen. Franko vyriausybę. Savo nutarimo ji neskelbia, nes laukia, kad ir Prancūzija pabaigtų pradėtąsias derybas su nacionalistais. Vasario 25 d. derybos laimingai pasibaigė, be to, Prancūzijos parlamento dauguma taip pat pritaria santykių užmezgimui su Ispanijos nacionalistais. Vasario 27 ar 28 d. Anglija ir Prancūzija paskirsiančios savo ambasadorius ir tuo būdu pripažįsiančios gen. Franko vyriausybę.

Kartu su šiuo įvykiu prezidentas Azana atsistatydinsiąs ir iš Paryžiaus išvyksiąs į Prancūzijos pietus, į savo dvarą, kurį nusipirko prieš metus. Kiti raudonosios Ispanijos vadai išvyksią užsienin. Ministras Vajo, pasirodo, visą laiką esąs Prancūzijoje ir į Madridą negrįžo. Premjeras Negrinas su kitais ministrais greičiausiai išvyksią Meksikon. Meksikas kviečia pas save gen. Miahą ir kitus karvedžius ir jie, berods, tuo pakvietimu pasinaudosią. Belieka tik eiliniai kariai, kurie ėjo paskui savo vadus, Gen. Franko prižadėjo prancūzams ir anglams juos „švelniai" traktuoti, bausiąs tik kriminalistus.

Kovo pradžioje raudonoji Ispanija pasiduosianti nacionalistams. Kai tas įvyks, karas bus pabaigtas.

Dabar visuose frontuose tyla.

Įvairu-įdomu

Kaip rinktas Pijus XI

Pagal Vatikano kanonus, visa, kas dedasi konklavoje, renkant popiežių, turi likti paslaptyje: pasaulėnai neturi žinoti, per kiek ratų popiežius rinktas, kokį balsų skaičių kuris kandidatas gavo ir t. t. Konklavų protokolai laikomi Vatikano archyvuose ir prieiti prie jų gali tik pašvęstieji.

Vis dėlto, italų laikraščiai, skiriantieji daug dėmesio visam, kas liečia būsimuosius popiežiaus rinkimus, — primena, kad praktiškai konklavų paslaptis jau seniai nebeišlaikoma. Popiežių rinkimų smulkmenos patenka į spaudą, — sunku pasakyti, kuriais keliais, bet patenka. Apie velionies popiežiaus Pijaus XI rinkimus buvo paskelbta po kelių mėnesių viename katalikų apžvalginiame laikraštyje. Redakcijos pastaba rodė, kad „rinkimų eigos duomenys rasti vieno neseniai mirusio kardinolo raštuose".

Tie duomenys rodo, kad 1922 m. rinkusieji popiežių kardinolai suskilo į dvi dalis vieni laikė Merri del Valio, kiti — Pietro Gaspario pusę. Katalikų pasaulyje Merri del Valis atstovavo Pijaus X tendencijas, o kardinolas Gasparis stovėjo arti mirusiojo Benedikto XV ir laikėsi jo pažiūrų į pagrindinius bažnyčios ir pasaulietinės politikos klausimus. Pirmają rinkimų dieną, po keturių ratų, Merri del Valis buvo gavęs 17 balsų, Gaspario 11, Maffis — 9; likusieji balsai pabiro paskiriems kandidatams. Kitą dieną vaizdas griežtai pakito: Merri del Valio ir Maffio kandidatūros dingo, jų vietoje iškilo naujas kandidatas, Venecijos patriarchas La Fontenas, surinkęs 21 balsą. Gasparis gavo jau 24, o Rattis, — būsimasis popiežius, — vos 5 balsus. Trečiają rinkimų dieną dingo Gaspario kandidatūra. La Fontenas surinko 22 balsus, Rattis — 27. Tik ketvirtąją dieną Rattis surinko reikiamąją balsų daugumą, gaudamas 42 balsus; La Fontenui beliko 22 šalininkai.

Tas vaizdas gana būdingas popiežiaus rinkimams bendrai. Kardinolai, uždaryti savo kambariuose, negali tartis. Rinkimų agitacija neįmanoma ir kandidatūros nujaučiamos pačių rinkimų eigoje, štai kodėl visada reikia kelių rinkimų. Reti buvo atsitikimai, kada „favoritai" pirmajame susirinkime buvo išrinkti: beveik visada popiežiumi būdavo išrenkamas kardinolas, apie kurį mažiausiai kalbėjo. Taisyklė, kurią dabar priminė daugelis italų laikraščių, pažymėdami: „Kas į konklavą įeina popiežiumi, tas iš jos išeina kardinolu."

Aštuonerius metus bylinėjosi dėl vaiko

Vilniaus Apygardos Teisme pasibaigė neseniai labai įdomi byla dėl vieno vaiko, užsitęsusi net aštuonerius metus.

Prieš trylika metų neturtinga žydų šeima atidavė savo kūdikį auklėti vienai pažįstamai katalikų šeimai. Vėliau tėvai apie savo kūdikį visai buvo pamiršę. Tuo tarpu naujieji vaiko tėvai jį pakrikštijo ir auklėjo katalikiškoje dvasioje.

Pagaliau po šešerių metų tėvai prisiminė apie savo vaiką. Norėjo atsiimti, bet naujieji tėvai, kurie gražiai vaiką išauklėjo ir padarė jį kataliku, nesutiko atiduoti vaiko žydams. Tuo būdu ir prasidėjo ilga byla dėl gražaus žydiškai-katalikiško vaiko. Toji byla garsi pasidarė visame pasaulyje. Kažkuriais metais Aukščiausias Teismas buvo pripažinęs atiduoti vaiką tėvams-žydams, ir jau kamarnikas lankėsi pas tėvus-katalikus. Bet 1936 m. visa byla buvo atnaujinta ir pasukta visai kita linkme.

Apygardos Teisman įneštas buvo naujas prašymas—skundas, pasirašytas vaiko krikštatėvio ir kun. Adomo Kulešos. Prašymas buvo pagrįstas Katalikų Bažnyčios kanonais ir atitinkamais konkordato nuostatais, pagal kuriuos kaatlikų vaikai turi būti auklėjami katalikiškos tikybos dvasioje ir vaikščioti į katalikiškas mokyklas, be to sprendžiamuoju dalyku yra 7 metų amžius. Nors vaikas iš tikrųjų yra žydės pagimdytas, bet jis katalikų išauklėtas. Prašymą įteikiant, vaikas turėjo 11 metų (dabar turi 13). Eina jau išpažinties, vaikščioja bažnyčion ir t. t. Pažymėtina taip pat, kad pats vaikas nenorįs grįžti pas savo tėvus žydus. Kadangi yra pavojus, kad tikroji vaiko motina (tėvas dabar gyvena Paryžiuje), atgavusi vaiką, stengsis jį prievarta atversti į žydų tikėjimą, o tai galėtų turėti labai blogas pasekmes vaiko psichikai, tai pasirašiusieji prašymą prašė teismą atimti tėvams - žydams tėvistas teises į vaiką.

Apsvarstęs iš pagrindų bylą, Apygardos Teismas nusprendė pagaliau palikti vaiką prie naujų tėvų— katalikų.

Pastebėtina dar, kad vaiko tėvas prieš kelerius metus šioje byloje buvo kreipęsis su prašymu net į Popiežių.

Kiekvieno korespondento pareiga - kuo greičiausiai pranešti laikraščiui žinias.

„AIDO" REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Wilno, ul. Dąbrowskiego 5—1. Telefonas 29-59. Administracija priima nuo 9 iki 13 ir nuo 16 iki 18

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 3 doleriai. Atskiro numerio kaina 10 skatikų. Skelbimų kaina: tik ketvirtame puslapy — 20 skatikų už eilutę.

Wydawca-Leidėjas Liudvikas Cicėnas. Drukarnia-Spaustuvė „RUCH" Wilno, Tatarska 6. Telef. 21-83. Redaktor-Redaktorius Vincas Budrevičius